

Bijzondere werknemerscategorieën Jongeren & Stagiairs

Jan De Baerdemaeker

Federale Overheidsdienst Werkgelegenheid Arbeid en Sociaal Overleg
Algemene Directie Toezicht op het Welzijn op het Werk
Regionale Directie Toezicht Welzijn Antwerpen

20 oktober 2015

Inhoud

- 1 Inleiding
- 2 Jongeren
- 3 Stagiairs
- 4 Case

Probleem

- Jongeren & stagiairs zijn werknemers met een bijzonder kwetsbare positie
  - ➡ Speciale bescherming nodig
- Jongeren & stagiairs weten zelf niet wat wel en niet mag
  - ➡ Goede huisvader principe
  - ➡ WG is verantwoordelijk om te beslissen of het gerechtvaardigd is om een jongere in te zetten op een bepaalde werkplek

Oplossing

1. **RISICOANALYSE** moet rekening houden met:
  - Gebrek aan ervaring (= eerste werkervaring)
  - Beperkt inzicht in risico's
  - Jeugdige leeftijd, ontwikkeling nog niet voltooid
- Bijlage bij KB 'Jongeren' bevat een **niet-limitatieve lijst met verboden werkzaamheden** verbonden aan **1e Agentia, 2e Procédés en werkzaamheden en 3e Werkplaatsen**. Deze lijst is een leidraad om te beslissen welke werkposten al dan niet voor jongeren en stagiairs toegelaten zijn.
- De risicoanalyse die **voorafgaat** aan de tewerkstelling van een jongere, moet het mogelijk maken om de agentia, procédés, werkzaamheden en plaatsen uit de lijst te **herkennen**.

Oplossing

2. **PREVENTIEMAATREGELEN** nemen zodat jongeren beschermd zijn tegen elk risico dat hun veiligheid, lichamelijke of geestelijke gezondheid, of ontwikkeling kan schaden
- Rekening houdend met
  - Art. 9 KB Beleid “ preventiemaatregelen worden vastgesteld op niveau van de organisatie in haar geheel, op niveau van elke groep van werkposten of functies en op het niveau van het individu, rekening houdend met de volgende volgorde: 1° **Risico's voorkomen** 2° **Schade voorkomen** 3° **Schade beperken**
  - **Verbodsbepalingen** KB Jongeren
  - **Onthaal en begeleiding** met het oog op de bevordering van hun aanpassing en integratie in de werkomgeving en om ervoor te zorgen dat zij in staat zijn hun arbeid naar behoren uit te oefenen
  - **Gezondheidstoezicht**

Onthaal

Algemeen

- kopij van het arbeidsreglement
- het werkrooster
- sanitair, installaties, refter, rooklokaal (algemene structuur van de onderneming)
- kleedkamer
- EHBO-lokaal of -post
- ploegbaas
- werkinstructies
- interne dienst PBW (wie is preventieadviseur, wie is belast met het gezondheidstoezicht,...)
- externe dienst PBW (arbeidsgeneesheer)
- het recht op spontane consultatie bij de arbeidsgeneesheer
- werknemersafvaardiging
- het bestaan van de ondernemingsraad

Veiligheid

- overzicht activiteiten en werkpost
- gevaarlijke zones
- veiligheidsinstructies
- risico's van de werkpost
- opleiding op de werkpost: door wie? Hoe lang?
- meldpunt voor defecte machine, defect handwerktuig
- meldpunt incident, gevaar, ongeval
- evacuatieplan (procedure bij brand)
- nuttige interne telefoonnummers
- werkkledij
- persoonlijke beschermingsmiddelen

Inhoud

1 Inleiding

2 Jongeren

3 Stagiairs

4 Case

Bescherming van de jongeren op het werk

Geregeld door het KB van 03 mei 1999 betreffende de
bescherming van de jongeren op het werk
(Codex Titel VIII, hfdst II)

Definitie

- minderjarige werknemers ≥ 15 jaar die niet meer volledig leerplichtig zijn
- personen verbonden met een leerovereenkomst (“leercontract”)
- student-werknemer (jobstudent)
- leerling en student: leerprogramma voorziet in arbeid in de onderwijsinstelling

- **Stagiairs** → in apart K.B. opgenomen

Risicoanalyse en preventiemaatregelen

- RA v/d risico's voor de (art. 3)
  - veiligheid
  - lichamelijke en geestelijke gezondheid
  - de ontwikkeling
- door
  - gebrek aan ervaring
  - onbewust van de risico's
  - ontwikkeling nog niet voltooid
- RA en PM moet rekening houden met
  - verbodsbepalingen
  - afwijkingen
  - onthaal en begeleiding
  - gezondheidstoezicht

Verbodsbepalingen

Het is verboden jongeren arbeid te laten verrichten die als gevaarlijk wordt beschouwd zoals die:

- welke jongeren lichamelijk of psychisch niet aankunnen
- met blootstelling aan chemische agentia : giftige, carcinogene, mutagene of teratogene
- met blootstelling aan fysische agentia: lawaai, mechanische trillingen of ioniserende straling
- met blootstelling aan extreme koude of hitte

Het verbod is in elk geval van toepassing in die gevallen zoals vermeld in de niet-limitatieve lijst van agentia, procédés en werkzaamheden en plaatsen in de bijlage van het KB

Verbodsbepalingen – Bijlage

Agentia	
Fysische agentia	<p>Ioniserende straling</p> <p>Werk in een omgeving met overdruk zoals in hogedrukruimten (caissons) of bij diepzeeduiken</p>
Biologische agentia	<p>Groepen 3 en 4</p> <p>(Zie KB van 4 augustus 1996 betreffende de bescherming van de werknemers tegen de risico's bij blootstelling aan biologische agentia op het werk)</p>
Chemische agentia	<p>a) Stoffen en mengsels die voldoen aan de criteria voor indeling in één of meerdere van de volgende gevarenklassen en gevarencategorieën met één of meerdere gevarenaanduidingen volgens CLP (Verordening (EG) 1272/2008):</p> <ul style="list-style-type: none"> - acute toxiciteit, categorie 1, 2 of 3 (H300, H310, H330, H301, H311, H331); - huidcorrosie, categorie 1A, 1B of 1C (H314); - ontvlambare gassen, categorie 1 of 2 (H220, H221); - ontvlambare aerosolen, categorie 1 (H222); - ontvlambare vloeistoffen, categorie 1 of 2 (H224, H225); - ontplofbare stoffen, categorieën „Instabiele ontplofbare stof” of ontplofbare stoffen van de subklassen 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.5 (H200, H201, H202, H203, H204, H205); - zelfontledende stoffen en mengsels, type A, B, C of D (H240, H241, H242); - organische peroxiden, type A of B (H240, H241); - specifieke doelorgaan toxiciteit na eenmalige blootstelling, categorie 1 of 2 (H370, H371); - specifieke doelorgaan toxiciteit na herhaalde blootstelling, categorie 1 of 2 (H372, H373); - inhalatieallergeen, categorie 1, subcategorie 1A of 1B (H334); - huidallergeen, categorie 1, subcategorie 1A of 1B (H317); - kankerverwekkendheid, categorie 1A, 1B of 2 (H350, H350i, H351); - mutageniteit in geslachtscellen, categorie 1A, 1B of 2 (H340, H341); - voortplantingstoxiciteit, categorie 1A of 1B of 2 (H360, H360F, H360FD, H360Fd, H360D, H360Df, H361); - ernstig oogletsel (H318). (6)]

Chemische agentia	d)	Stoffen en mengsels bedoeld in het koninklijk besluit van 2 december 1993 betreffende de bescherming van de werknemers tegen de risico's van blootstelling aan kankerverwekkende en mutagene agentia op het werk.
	e)	<ul style="list-style-type: none"> - gesmolten lood en loodlegeringen, met uitzondering van soldeersel; - stof van lood en van loodverbindingen aangewend in fabrieken en reparatiewerkplaatsen voor loodaccumulatoren; - loodhoudende verfstoffen aangebracht met het pistool of door middel van elektrostatische procédés; - kwik of kwikverbindingen; - koolstofdisulfide; - arseenverbindingen; - fluor en zijn verbindingen; - benzeen; - tetrachloorkoolstof, 1,1,2,2-tetrachloorethaan en pentachloorethaan.

Procédés en werkzaamheden (alfabetisch)

Afbraakwerken	Slopen van gebouwen
Carcinogene agentia	Procédés en werkzaamheden bedoeld in bijlage II van het koninklijk besluit van 2 december 1993 betreffende de bescherming van de werknemers tegen de risico's van blootstelling aan kankerverwekkende en mutagene agentia op het werk.
Chemische agentia	Werk aan of met kuipen, bassins, reservoirs, korfflessen of buikflessen die chemische agentia bevatten (zie 'Agentia')
Dieren	Werken met wilde of giftige dieren
Grond- en stutwerk	Bij uitgravingen van meer dan 2 meter diep Werk dat instortingen kan veroorzaken
Hoogspanningsinstallaties	Onderhoud, reiniging en herstel van hoogspanningsinstallaties in transformatorhuisjes. Arbeid met gevaren op het gebied van hoogspanningselektriciteit.
Lassen	Las- of snijwerk met de elektrische boog of met de brander in tanks.

Machines

Bedienen van ...

- in metaalbedrijven :
  - fabricage- en transportinrichtingen die grote risico's kunnen vormen voor de veiligheid van het personeel, zoals hoogovens, smeltovens, con-vertoren en gietijzermengers, smeltpannen, warmwalsen;
- in cokesfabrieken :
  - coalcars, coke-cars en uithaalmachines

Besturen van ...

- graafwerktuigen en graafmachines
- machines voor het heien van palen
- hefwerktuigen en het geleiden van bestuurders ervan met signalen
ARAB art. 267.
hefwerktuigen: de hijswerktuigen, de hoogwerkers, de personenliften, de goederenliften, de personenbouwliften, de materiaalliften en de toestellen die tijdelijk of bij gelegenheid als dusdanig gebruikt worden.

Welbepaald werktempo

- Arbeid met een door machines bepaald werktempo en met prestatiebeloning.

Gebruiken van gevaarlijke machines zoals ...

- **Houtbewerkingsmachines:** cirkelzagen, lintzagen, vlakbanken, vandiktebanken, frezen, pennenbanken, kettingfrezen, gecombineerde machines;
- **Leerlooierijmachines:** walsmachines, pers- en schaafmachines, machines voor het gladschuren, karrewalsen, stolmachines en vacuümdroogmachines;
- **Metaalpersen:** schroefpersen met wrijvingskoppeling, excenterpersen met mechanische, pneumatische of hydraulische koppeling, hydraulische persen;
- **Persen** voor het vormen van **plastische stoffen**;
- **Mechanisch** bewogen **metaalscharen en snijmachines**;
- **Valhamers**
- **Schiethamers**

uitz. behalve wanneer de machine vast is voorzien van afdoende beschermingsinrichtingen die onafhankelijk werken van de bediener

Ontvlambare vloeistoffen	Werk waarbij gebruik gemaakt wordt van apparaten voor de vervaardiging, de opslag of het vullen van reservoirs met ontvlambare vloeistoffen en met samengeperste gassen, vloeibare of opgeloste gassen; werkzaamheden die een ernstige brand of zware ontploffingen kunnen veroorzaken.
Persluchtcaissons en overdruk	Arbeid in persluchtcaissons en onder overdruk.
Springstoffen	Vervaardiging, gebruik, distributie met het oog op het gebruik, opslag en vervoer van springstoffen of van projectielen, ontstekingsmiddelen of diverse voorwerpen die springstoffen bevatten.
Stellingen	Oprichten en afbreken
Schilderswerk	waarbij gebruik wordt gemaakt van loodwit, loodsulfaat of enig product dat die pigmenten bevat, indien het loodgehalte groter is dan 2 gewichtsprocent berekend in metallische toestand.
Schepen	Laden en Lossen
Snoeien en vellen	van hoogstammige bomen en behandelen van rondhout

Werkplaatsen

Risico op ernstige branden of ontploffingen

Zoals:

- de vervaardiging van vloeibare zuurstof en waterstof;
- de vervaardiging van collodion, celluloid, ontvlambare gassen en vloeistoffen;
- de destillatie en raffinage van koolwaterstoffen voortkomende uit petroleum en steenkool;
- het vullen van verplaatsbare recipiënten met samengeperste gassen, vloeibare of opgeloste gassen andere dan lucht, onder een druk van meer dan 1 kg/cm².

Lokalen voor de autopsiediensten

Zoals:

- in de vilbeluiken waar kadavers en krenge behandeld en bewerkt worden;
- de lokalen waar dieren worden geslacht;
- de lokalen waar werkzaamheden worden verricht die een risico inhouden van contact met cyaanwaterstofzuur of met elke stof die dit zuur kan vrijmaken;

Asbestgevaar

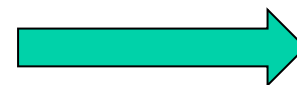
Lokalen of bouwplaatsen waar door werkzaamheden of werken asbestvezels kunnen worden vrijgemaakt.

Afwijkingen

1. Werkzaamheden (arbeid, betrokkenheid of aanwezigheid) die onontbeerlijk zijn voor **een beroepsopleiding** (niet voor jobstudenten, wel voor stagiairs) **MAAR**
  - ➡ Controle op effectiviteit van preventiemaatregelen door een lid van de hiërarchische lijn, aangewezen door de werkgever
  - ➡ Altijd in het bijzijn van een ervaren werknemer
2. Voor jobstudenten die ouder zijn dan 18 jaar **ALS**
  - ➡ hun studierichting overeenstemt met werkzaamheden waarvoor verbod geldt
  - ➡ de werkgever de preventieadviseur en het CPBW voorafgaand om advies heeft gevraagd
  - ➡ De jobstudent geen gemotoriseerde transportwerktuigen bestuurt (uitzonderingen)

Afwijking van de afwijking

Uitzonderingen jobstudenten m.b.t. gemotoriseerde transportwerktuigen	
	<p>ALGEMENE REGEL:</p> <p>Jobstudenten besturen NOOIT gemotoriseerde transportwerktuigen zoals een heftruck</p>
	<p>Uitzondering jobstudenten vanaf 16 jaar Platformtruck of pallet-truck met <u>meelopende</u> bestuurder (elektrische transpallet)</p> <p>Voorwaarden :</p> <ul style="list-style-type: none"> - <u>geringe hefhoogte</u> (heffen van de last op een hoogte die juist voldoende is om deze last vrij te kunnen vervoeren) - max. 6 km/uur - bedieningsorgaan vereist permanente actie en keert terug naar neutrale stand bij loslaten - rem komt in werking bij loslaten bedieningsorgaan - jobstudent heeft voldoende zin voor verantwoordelijkheid en heeft van de werkgever een adequate opleiding gekregen voor het veilig besturen ervan
	<p>Uitzondering jobstudenten vanaf 18 jaar Platformtruck of pallet-truck met <u>meerijdende</u> bestuurder</p> <p>Voorwaarden :</p> <ul style="list-style-type: none"> - <u>geringe hefhoogte</u> (heffen van de last op een hoogte die juist voldoende is om deze last vrij te kunnen vervoeren) - max. 16 km/uur - bedieningsorgaan vereist permanente actie en keert terug naar neutrale stand bij loslaten - rem komt in werking bij loslaten bedieningsorgaan - jobstudent heeft voldoende zin voor verantwoordelijkheid en heeft van de werkgever een adequate opleiding gekregen voor het veilig besturen ervan

Definitie

- **Gemotoriseerd transportwerktuig**

Alle voertuigen op wielen, uitgez. voertuigen op rails, die zijn bestemd voor het

vervoeren	trekken	duwen
heffen	stapelen	wegzetten in stellingen

van **lasten** van ongeacht welke aard en die worden bediend door een bestuurder die hetzij naast het transportwerktuig meeloopt, hetzij meerijdt op een speciaal ingerichte op het chassis bevestigde of meestijgende bestuurdersplaats

Gezondheidstoezicht

- Jongere kan onderworpen worden aan twee types van onderzoeken:
  1. Passend gezondheidstoezicht cfr KB 28/5/2003, bij uitoefenen veiligheidsfunctie, functie met verhoogde waakzaamheid, activiteit met welbepaald risico en een activiteit verbonden aan voedingswaren (nog tot 1/1/2016)
  2. Specifiek gezondheidstoezicht dat bestaat uit een voorafgaande en een periodieke gezondheidsbeoordeling voor jongeren die
    - Minderjarig zijn
    - Nachtarbeid verrichten (tussen 20u en 6u)
    - Arbeid verrichten waarvoor afwijking geldt op de verbodsbepalingen (maar dus wel toegelaten is omdat het noodzakelijk is voor de beroepsopleiding)
- student-leerling: vorm van arbeid in de school
  - Niet onderworpen aan het gezondheidstoezicht tot wanneer hierover een KB zal verschijnen

Inhoud

1 Inleiding

2 Jongeren

3 Stagiairs

4 Case

Bescherming van stagiairs

Geregeld door het KB van 21 september 2004 betreffende de bescherming stagiairs (Codex Titel VIII, hfdst III)

Definities

- Stagiair
- Werkgever
- Onderwijsinstelling
- Passend gezondheidstoezicht (verwijzing naar KB Jongeren)
- Specifiek gezondheidstoezicht (verwijzing naar KB Jongeren)

Stagiair

elke leerling of student die in het kader van een leerprogramma georganiseerd door een onderwijsinstelling, daadwerkelijk arbeid verricht bij een werkgever, in gelijkaardige omstandigheden als de werknemers in dienst van die werkgever, en dit met het oog op het opdoen van beroepservaring (dus niet observatiestages of bedrijfsbezoeken)

Stagiairs hebben dubbel statuut

- Voltijds ingeschreven in een onderwijsinstelling en dus onderworpen aan onderwijsregelgeving (Gewestelijke materie)
- Nemen in het kader van hun opleiding deel aan het arbeidsproces zonder dat er een arbeidsrelatie is tussen beide. Doordat ze werken onder gezag, gelden ook een aantal bepalingen van de arbeidsreglementering (Federale materie)

Passend gezondheidstoezicht

- art. 12 par.1 KB van 3 mei 1999 jongeren: de WG zorgt voor passend GT cfr. KB GT 28 mei 2003:
  - veiligheidsfunctie
  - functie met verhoogde waakzaamheid
  - activiteit met welbepaald risico:
    - chemisch, fysisch, biologisch
    - ergonomisch: indien enkel risico beeldschermen geen GT
    - psychosociaal
  - activiteit verbonden met voedingswaren
  - enkel voorafgaand, (tenzij stage > 6 maand dan periodiek op advies AG)

Specifiek gezondheidstoezicht

- Art. 12 par.2 KB van 3 mei 1999 jongeren: de WG organiseert een voorafgaande gezondheidsbeoordeling cfr art.28 van het KB van 28 mei 2003 GT (periodiek indien stage > 6 maand op advies van de AG):
  - jongeren met nachtarbeid
  - jongeren, in toepassing van de afwijkingsbepalingen, blootgesteld aan ernstige risico's waarvoor er normaal een verbod bestaat

Risicoanalyse en preventiemaatregelen

- Werkgever doet risicoanalyse conform KB Jongeren en informeert de onderwijsinstelling en de stagiair over de resultaten in een document (zie verder) vóór begin van de stage
- Werkgever zorgt voor de uitvoering van het gezondheidstoezicht, de inentingen en de dosimetrische controle
- Door wie gebeurt het gezondheidstoezicht?
  - Departement of afdeling GT IDPB of EDPB van de werkgever
  - Departement of afdeling GT IDPB of EDPB van de onderwijsinstelling
- Werkgever zorgt voor het onthaal en de begeleiding van de stagiairs
  - Concreet : aanduiden van een stagementor

Stagementor

- De aangeduide persoon moet zelf ook een goede training krijgen op gebied van risico's.
- Moet op de hoogte zijn van de werkzaamheden die verplicht onder toezicht moeten gebeuren (cfr voorwaarden bij afwijkingen)
- Moet voldoende tijd krijgen om zijn taak naar behoren te vervullen
- Moet het nodige gezag hebben
- Moet de stagiair aanmoedigen tot participatie, tot het stellen van vragen over de risico's op het werk, tot het bespreken en melden van eventuele gevaren die ze zien.

Stagiairs zijn geen gratis werkkrachten

Document resultaten risicoanalyse voor de OI

- ofwel dat elke type GT overbodig is
- ofwel dat het passend GT van toepassing is
- ofwel dat het specifiek GT van toepassing is
- de aard van de verplichte inentingen
- de preventiemaatregelen ivm moederschapsbescherming
- dit document maakt deel uit van de stageovereenkomst samen met de vraag het GT te laten uitvoeren door de OI, indien de WG dit wenst, en samen met een infodocument betreffende de risico's en de preventiemaatregelen (zie verder)

Infodocument betreffende de risico's en de preventiemaatregelen voor de OI en de stagiair

- de activiteit die een passend GT vereist
- de activiteit die een specifiek GT vereist
- de toe te passen preventiemaatregelen
- de verplichtingen van de stagiair ivm de risico's
- de aangepaste opleiding om de preventiemaatregelen toe te passen

Inhoud

1 Inleiding

2 Jongeren

3 Stagiairs

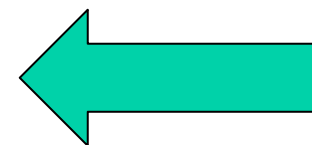
4 Case

Een werkgever heeft een onderhouds- en herstelwerkplaats voor verreikers en heftrucks. Voor jongeren geldt een verbod voor het besturen van hefwerktuigen en het begeleiden van bestuurders ervan met signalen.

- mag een stagiair een heftruck of verreiker verplaatsen van de parking naar een werkvak? Zo ja, onder welke voorwaarden?
- mag een jobstudent een heftruck of verreiker verplaatsen van de parking naar een werkvak? Zo ja, onder welke voorwaarden?

- **Mogen jobstudenten of – 18 jarigen op hoogtewerkers arbeid verrichten?**

- **Mag een jongere - die van thuis uit reeds veel ervaring heeft - met een landbouwvoertuig (tractor) rijden als jobstudent bij een andere landbouwer? Onder welke voorwaarden?**

Vragen

Jongeren & Stagiairs

www.werk.belgie.be

FEDERALE OVERHEIDSDIENST WERKGELEGENHEID, ARBEID EN SOCIAAL OVERLEG
Jongeren & Stagiairs